

การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหาร
ส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
An Application of the Four Principles of Iddhipada by the Administrators
of the Sri Khot Sub-District Administrative Organization
in Chaturaphak Phiman District of Roi Et

วันเพ็ญ สืบเมืองชัย¹

Wanpen Suebmuengsai¹

ดร.ไพรัช พันธ์ชมภู²

Dr.Phairat Phuenchomphoo²

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

Email : wanpen2480@gmail.com

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพต่างกัน และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนในเขต องค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,052 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

¹ Graduate Students Majoring in Political Science, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

² Lecturers to Graduate Curriculum, Department of Political Science, Mahamakut Buddhist University Roi Et Campus

* ได้รับบทความ: 1 สิงหาคม 2561; แก้ไขบทความ: 8 กันยายน 2561; ตอรับการตีพิมพ์: 13 กันยายน 2561

Received: August 1, 2018; Revised: September 8, 2018; Accepted: September 13, 2018

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิงได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับปานกลางทั้งสี่ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งน้ำ ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ตามลำดับ 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชน ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้ และ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 (วิมังสา) คือ การติดตามตรวจสอบงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีมีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น ควรติดตามการส่งเสริมอาชีพในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และควรติดตามตรวจสอบซ่อมแซมถนนชำรุดให้ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : 1. การประยุกต์ใช้ 2. หลักอิทธิบาท 4 3. การบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

ABSTRACT

The thematic paper served the purposes: 1) to study residents' opinions on administrators' applications of Buddhism's four accomplishments (Iddhipada) to their managements at Sri Khot Sub-District Administrative Organization in Chaturaphak Phiman District of Roi Et province. 2) to draw comparisons between the former's opinions as such and their different genders, ages, educational levels and occupations, 3) to collect suggestions for enhancing their managements. The populations employed for the research comprised household chiefs or representatives in its authorized area, numbering 1,052 residents. The sampling groups were set through Taro Yamane's table, forming 290 subjects. The instrument used for the research was the five-rating scale questionnaire with each question possessing IOC the reliability at 0.90. The statistics for data analyses encompassed frequencies, percentages, means, standard deviations, t-tests, F-tests (One-way ANOVA).

Research findings have found the following outcomes: 1) Subjects' opinions on the administrators' application of Buddhism's four accomplishments to their managements at

have been rated at the moderate scale in the overall aspect and a single one, as has each of four aspects taken into consideration. With all aspects placed in the descending order of means, they include tasks of: infrastructures, natural resources, economies, and societies respectively. 2) The hypothesis testing results have shown that their opinions as such and the target variables are not significantly correlated with each variable in both aspects, which are not conducive to the established hypotheses. 3) Their suggestions in the descending order of first three frequencies for applying Buddhism's four accomplishments to their management at their administrative organization have recommended that they should: apply vimansa (investigation) to generating tasks of promotions of residents' better and sufficient qualities of their lives in communities, increasingly follow up results of occupational support in the communities, and monitor regular road maintenance of roads to keep them in good use.

Keywords : 1. Application 2. The Four Principles of Iddhipada 3. Sub-District Administrative Organization Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การบริหารงาน และการปฏิบัติงาน ในระบบราชการไทย ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ หรือ ก.พ.ร. ได้กำหนดวิสัยทัศน์ของการพัฒนาระบบราชการไทยในช่วง พ.ศ. 2546 - 2550 คือ “พัฒนาระบบราชการไทยให้มีความเป็นเลิศ สามารถรองรับการพัฒนาประเทศในยุคโลกาภิวัตน์ โดยเน้นหลักธรรมาภิบาล และหลักจริยธรรม เพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงาน และการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ และเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน” โดยได้กำหนดเป้าประสงค์หลักของการพัฒนาระบบราชการไทย ตามหลักธรรมาภิบาล และคุณธรรมจริยธรรม คือ พัฒนาคุณภาพการให้บริการประชาชนที่ดีขึ้น เพื่อปรับบทบาทภารกิจและขนาดให้มีความเหมาะสม เพื่อยกระดับขีดความสามารถและมาตรฐานการทำงานให้อยู่ในระดับสูงและเทียบเท่าเกณฑ์ในระดับสากล เพื่อตอบสนองต่อการบริหารปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในส่วนของผู้บริหาร และบุคลากรก็ต้องพัฒนาตนเองเพื่อให้การบริหารงาน และปฏิบัติงาน มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาทิ การสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง หน่วยงาน และองค์กร เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, 2546 : 3)

หลักอริยบท 4 เป็นหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา มีการสืบทอดปฏิบัติกันมาช้านาน และได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นหลักธรรมที่เป็นเลิศในการปฏิบัติงาน ทั้งตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในหน่วยงาน และองค์กร ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหลักธรรมอริยบท 4 เป็นธรรมเครื่องให้สิ่งอริ (ฤทธิ์หรือความสำเร็จ) หรือธรรมที่เป็นเหตุให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย ฉันทะ (ความพอใจ) วิริยะ (ความเพียร) จิตตะ (ความคิดจดจ่อ) และวิมังสา (ความสอบสวนไตร่ตรอง) (พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ), ม.ป.ป. : 150) ซึ่งหากการปฏิบัติอย่างถูกวิธีและเหมาะสมแล้วย่อมเกิดประโยชน์ คือ

เป็นข้าศึกต่อความเบื่อหน่าย ทำให้ไม่เบื่องาน ไม่ท้อแท้ มีกำลังต่อสู้ป้องกันสร้างสรรค์สิ่งที่ดีที่ตนรัก ทำให้งานหนักกลายเป็นงานเบา ที่ยากก็กลายเป็นง่าย ทำให้มีกำลังใจ ไม่เบื่องาน ไม่ทอดทิ้งงาน เป็นคนไม่จับจด ก้าวหน้า กำจัดความเกียจคร้าน ทำให้งานต่อเนื่อง เป็นคนไม่อ่อนแอ มักทำงานที่ยาก ทำอะไรมักสำเร็จ มีความก้าวหน้า งานไม่ค้างค้ำ เป็นคนมีสมรรถภาพ ทำให้ทราบความเป็นไปของงานอยู่เสมอ แก้ไขเหตุการณ์ได้ทันทั่วทั้ง งานไม่เสียหาย ช่วยทำให้งานไม่ผิดพลาด และทำให้มองเห็นลู่ทางที่จะทำงานให้ได้ผลดี ทำงานไม่ผิด ไม่เปลืองทุนเปลืองแรงเปลืองเวลา และไม่ทำให้โง่เขลา คุณค่าดังกล่าว หากได้นำไปปฏิบัติงานย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล (เสกสันต์ บุญยะ, 2548 : 73 - 74)

องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) คือ หน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีฐานะเป็นนิติบุคคล และราชการส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2538 และมีฉบับแก้ไขเพิ่มเติมในเวลาต่อมา พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจสู่องค์กรประชาชนในระดับตำบล เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองตามระบอบประชาธิปไตย และมีอิสระในการบริหารงาน ซึ่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน กระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มีผลบังคับใช้อำนาจหน้าที่ในการจัดระบบ ตามภารกิจ บทบาท อำนาจหน้าที่ในการ ดังที่ได้กล่าวมาองค์การบริหารส่วนตำบลมีหน้าที่และภารกิจมากขึ้น เช่นการบริหารงานในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านเศรษฐกิจ ด้านแหล่งน้ำ ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเมืองการบริหาร ด้านสังคม และด้านอื่น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับปรุงประสิทธิภาพในการบริหารงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการบริหารงาน ๆ นอกจากนั้นแล้วยังมีการกำหนดวิสัยทัศน์ การวางผังตำบล การ จัดทางงบประมาณ รวมทั้งการบริหารจัดการต่างๆ ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (กรมการส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2549 : 28)

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีประชากร จำนวน 4,401 คน ประชาชนที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด 8 หมู่บ้าน จำนวน 1,052 คน ที่ผ่านมาผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ต้องรับผิดชอบในการบริหารงาน ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ อย่างสูงสุด โดยยึดหลักธรรมาภิบาล ในการบริหารงาน มาโดยตลอด แต่ก็ยังไม่อาจทราบได้ว่า ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร มีการนำเอาหลักคุณธรรมใดบ้างในการใช้ในการบริหารงาน ผู้วิจัยเห็นว่า หลักอิทธิบาท 4 เป็นธรรมที่ตรงตามหลักธรรมาภิบาล หากได้นำไปใช้ในการบริหารงาน ย่อมทำให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพราะ พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญา นันทิกุ) (ม.ป.ป. : 150) กล่าวว่าไว้ว่า อิทธิบาท 4 คือ ทางที่จะไปสู่ความสำเร็จ 4 ประการ คือ ฉันทะ ความพอใจ วิริยะ ความเพียร จิตตะ ความเอาใจใส่ วิมังสา ไตร่ตรองค้นคว้าในสิ่งนั้น ๆ ถ้าเรารักสิ่งนั้น เอาใจใส่ในสิ่งนั้น มันก็ก้าวหน้า การคิดการทำก็ก้าวหน้าต่อไป และหากมีการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ก็ยังไม่อาจทราบได้ว่าอยู่ในระดับมากน้อยเพียงใด เพราะยังไม่มีการศึกษาที่แน่นอน

จากเหตุผลดังกล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อทำผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และแนวทางในการพัฒนาการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล มากยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

3. สมมติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ทราบความคิดเห็นที่มีต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน

4.3 ได้ทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

4.4 สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศ และเป็นแนวทางแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล และเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และส่วนรวม ต่อไป

5. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่เป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,052 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร, 2560 : 1) กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าห้าระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 99) ค่า IOC ระหว่าง 1.00 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) เท่ากับ 0.90 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (สรชัย พิศาลบุตร, 2548 : 28) วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของตัวแปรอิสระที่มีจำนวนสองกลุ่ม ได้แก่ เพศ โดยใช้ ค่า t-test (Independent) ทดสอบความแตกต่างและวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของตัวแปรอิสระที่มีจำนวนตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ โดยใช้ค่า F-test (One-way ANOVA) และรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและแจกแจงค่าความถี่แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA : F-test)

6. ผลการวิจัย

6.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับ ปานกลางทั้งสี่ด้าน เรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งน้ำ ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม ตามลำดับ

6.2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย ประชากรที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้

6.3 ข้อเสนอแนะการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ลำดับตามความถี่สูงไปหาลำดับต่ำ สามอันดับแรก ได้แก่ ควรประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 (วิมังสา) คือ การติดตามตรวจสอบงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของ

คนในชุมชนให้ตีมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรติดตามการส่งเสริมอาชีพในชุมชนเพิ่มมากขึ้น และควรติดตามตรวจสอบซ่อมแซมถนนชำรุดให้ใช้งานได้อย่างสม่ำเสมอ

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า อิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมเป็นเครื่องทำให้ถึงความสำเร็จ ประกอบด้วย 4 ประการ ได้แก่ ฉันทะ คือ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น วิริยะ คือ ความเพียรพยายาม จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น วิมังสา คือ ความไตร่ตรองสอบสวนพิจารณาหรือหมายความว่าพากเพียรทำ เอาจิตฝึกฝน ใช้ปัญญาสอบสวน ซึ่งผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด มีการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงาน ในด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ และแหล่งน้ำ และด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม อยู่พอสมควร อาจด้วยเหตุนี้ จึงทำให้ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยในประเด็นนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระราชปัญญาภว (สุบิน เขมโง) (2528 : 260) กล่าวว่า อิทธิบาท 4 หมายถึง คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จตามประสงค์หรือสิ่งประสงค์คนในโลกนี้ย่อมต้องการสิ่งที่ประสงค์แห่งชีวิตกันคนละหลายรูปแบบแต่สิ่งประสงค์ที่คนต้องการตรงกันคือทรัพย์ ยศ และผลงานทรัพย์เป็นสิ่งประสงค์ที่สำคัญยิ่งของชีวิตเพราะทรัพย์เป็นสิ่งที่อาศัยใช้สอยในการดำรงชีวิตประจำวัน ทรัพย์มีอยู่ 2 ประการ คือ ทรัพย์สิน 1 ทรัพย์สมบัติ 1 ทรัพย์สินคือเงินตราสา สำหรับใช้จ่ายซื้อขายแลกเปลี่ยนอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ทรัพย์สมบัติ คือ บ้านเรือน ที่ดินที่นา ที่สวน เครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

7.2 การทดสอบสมมติฐานการวิจัย

7.2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การที่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิงจะมีความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ที่มากกว่าหรือน้อยกว่านั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าเพศใดๆ แต่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีต่อการบริหารงาน ดังนั้น ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงศ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ประชากรที่มีเพศ อายุ วุฒิการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีการใช้ อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน

7.2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Hypothesis) ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การที่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นช่วงอายุใดจะมีความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ที่มากกว่าหรือน้อยกว่านั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุใด ๆ แต่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีต่อการบริหารงาน ดังนั้น ประชาชนที่มีอายุ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระถวิล ยสินธโร (แสงสุด)(2558 : 104) ที่ได้ศึกษา การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน

7.2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การที่ประชาชนไม่ว่าจะอยู่ในระดับการศึกษาใด จะมีความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ที่มากกว่าหรือน้อยกว่านั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าระดับการศึกษานั้นๆ แต่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีต่อการบริหารงาน ดังนั้น ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชพล สิริภทโท (งามแพง) (2558 : 158) ที่ได้ศึกษา การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า บุคลากรที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลอำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน

7.2.4 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า การที่ประชาชนไม่ว่าจะเป็นจะประกอบอาชีพใด จะมีความคิดเห็นต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดนั้น ที่มากกว่าหรือน้อยกว่านั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าประกอบอาชีพใดๆ แต่ขึ้นอยู่กับอารมณ์ ความรู้สึก ที่มีต่อการบริหารงาน ดังนั้น ประชาชนที่ประกอบอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราณี สิทธิพงษ์ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลทอนหงส์ อำเภอพรมหศิริ จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการใช้ฉันทะ (ความพอใจ) อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้ฉันทะ (ความพอใจ) ด้านการใช้จิตตะ (ความเอาใจใส่งาน) ด้านการใช้วิริยะ (ความเพียร) ด้านการใช้วิมังสา(การใช้ความรู้) ตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า ประชากรที่มีอาชีพต่างกัน มีการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน ไม่แตกต่างกัน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร ควรปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาแนวทางการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงาน เพิ่มมากขึ้นทั้งสี่ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสังคัม ควรให้ความสำคัญเป็นลำดับแรก เพราะค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดกว่าทุกด้าน

8.1.2 ด้านสังคัม ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร จึงควรแก้ไขปรับปรุง และยกระดับการพัฒนาการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ในการบริหารงาน ด้านสังคัม มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ในโอกาสต่อไป ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ 1 ที่ว่า “เอาใจใส่ในงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน (ฉันทะ)” ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร จึงควรรักษามาตรฐานนี้ไว้ และยกระดับการพัฒนาการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 (ฉันทะ) ในการบริหารงาน โดยให้การเอาใจใส่ในงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในชุมชน มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ในโอกาสต่อไป ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ข้อ 8 ที่ว่า “ติดตามตรวจสอบในงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น อยู่เสมอ (วิมังสา)” ซึ่งมีค่าแปลผลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร จึงควรแก้ไขปรับปรุง และยกระดับการพัฒนาการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 (วิมังสา) ในการบริหารงาน โดยให้มีการติดตามตรวจสอบในงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น อยู่เสมอ มากยิ่งขึ้น เพื่อให้ประชาชนมีความคิดเห็น อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด ในโอกาสต่อไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการประยุกต์ หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ควรวิจัย อุปสรรค สภาพปัญหาการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

8.2.2 จากผลการวิจัยพบว่า ด้านสังคัม เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดกว่าทุกด้าน ดังนั้น ควรวิจัย อุปสรรค และสภาพปัญหา การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 ของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการบริหารงานด้านสังคัม

8.2.3 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อ 8 ที่ว่า “ติดตามตรวจสอบในงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น อยู่เสมอ (วิมังสา)” เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดทั้งสี่ด้าน ดังนั้น ควรวิจัย อุปสรรค

สภาพปัญหา การประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 (วิมังสา) ในบทบาทการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัทธรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการติดตามตรวจสอบในงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

8.2.4 จากผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีการประยุกต์หลักอิทธิบาท 4 (วิมังสา) ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัทธรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้การติดตามตรวจสอบในงานการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้ดีขึ้น ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อยู่เสมอ ดังนั้น ควรวิจัย แรจจูงใจในการประยุกต์ หลักอิทธิบาท 4 (วิมังสา) ในการบริหารงานของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร อำเภोजตุรพัทธรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

9. เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2549). **การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพมหานคร : สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย.
- ดารานี สิทธิพงศ์. (2549). **ผลสัมฤทธิ์ในการใช้อิทธิบาท 4 ในการพัฒนาชุมชน: ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลทองหงส์ อำเภอพรมหคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช**. สารนิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- พระถวิล ยสินธโร (แสงสุด). (2558). **การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด**. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(1). 104-118.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). (ม.ป.ป.). **พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ**. กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา.
- พระธัชพล สิริภโท (งามแพง). (2558): **การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาทในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล อำเภोजตุรพัทธรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด**. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 4(1). 158-172.
- พระราชปัญญาภวี(สุบิน เขมโย). (2528). **ประมวลบทพระธรรมเทศนา**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรมการศาสนา.
- สรชัย พิศาลบุตร. (2548). **เรียนรู้สถิติและการวิจัยด้วยกรณีศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท จูนพัลลิ่งซิงจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2546). **คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ก.พลพิมพ์.

เสกสันต์ บุญยะ. (2548). การใช้อิทธิบาท 4 ในการบริหารบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม ขนาดเล็ก แผนกสามัญศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 4. ปริญญา นิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

องค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร. (2560). แผนพัฒนาสามปีตำบลศรีโคตร. ร้อยเอ็ด : องค์การบริหารส่วนตำบลศรีโคตร.

10. คำขอบคุณ

ขอขอบคุณ ดร.ไพรัช พันธ์ชมภู อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่เมตตาให้ความช่วยเหลือ และได้ถ่ายทอดความรู้แนวคิดตลอดจนการตรวจสอบแก้ไข อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย ขอขอบคุณ นายวิจิต โภธาราม นายสิทธิพงษ์ ชนะดี และ นายนพพล เจริญศรีเมือง ซึ่งกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและประเมินคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณ นายนิพนธ์ บุญวงศ์ษา นายกองกำกับการบริหารส่วนตำบลศรีโคตร ตำบลศรีโคตร อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด และประชาชนตำบลศรีโคตรทุกท่านที่อนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ อันเป็นที่เคารพรักรยิ่งของผู้วิจัยผู้ซึ่งวางรากฐานการศึกษาที่ดี และเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งของผู้วิจัยคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากงานวิจัยเล่มนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของคุณพ่อ แม่ ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาจนสำเร็จ